

Gedeputeerde Staten

Contact

Provinciehuis
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11
www.zuid-holland.nl/contact

Datum
Zie verzenddatum linksonder

Ons kenmerk
PZH-2023-840625777
DOS-2015-0005387

Uw kenmerk
-

Bijlagen
-

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Ontwerp-Programma Energiehoofdstructuur
Postbus 111
9200 AC Drachten

Onderwerp

Reactie op het Ontwerp-Programma EnergieHoofdstructuur

Geachte heer, mevrouw,

Met interesse hebben wij kennis genomen van het Ontwerp-Programma EnergieHoofdstructuur en de daarbij behorende bijlagen. De Provincie onderschrijft het belang van een klimaatneutraal energiesysteem in 2050 en onderkent de ruimtelijke vraagstukken die daaruit volgen. De grootste ruimtevraag van het toekomstig energiesysteem bevindt zich in Zuid-Holland en met name in de Rotterdams Haven Industrieel Complex (HIC). In aanvulling op de zienswijze van het Inter Provinciaal Overleg (IPO) willen wij graag ingaan op een aantal specifieke zaken die voor Zuid-Holland, als kustprovincie, van toepassing zijn.

Op het ontwerp-PEH willen wij de onze zienswijze op de volgende thema's kenbaar maken:

Ruimtevraag

- Figuur 18 op pagina 73 van het ontwerp-PEH spreekt over een robuuste ruimtevraag van 160Ha en een maximum ruimtevraag van 530 Ha in het HIC. Wij willen graag verduidelijking over (a) de samenstelling van de robuuste en mogelijke ruimtevraag in het HIC, en (b) de ruimtevraag van ammoniak-terminals. Ook willen we meegeven dat er in en rondom het HIC veel opgaven om de schaars beschikbare ruimte vragen, en dat er scherpe keuzes gemaakt moeten worden. Aangezien Rotterdam en Zuid-Holland een belangrijke rol spelen in de nationale energietransitie, maar ook voor Europa, is onze verwachting dat de maximale ruimtevraag van 530Ha te laag kan blijken. We stellen voor gezamenlijk de additionele ruimtevraag in het proces rondom NOVEX-gebied Haven in beeld brengen met de knelpunten, (fysieke) grenzen en alternatieven. Deze gevolgen af te wegen en bespreekbaar te maken in het proces van de ruimtelijke puzzel en ruimtelijk arrangement.
- Er loopt een onderzoek naar 2 nieuwe kerncentrales waarbij de Maasvlakte als alternatieve waarborglocatie wordt meegenomen. Een kerncentrale op de Maasvlakte maakt andere

ontwikkelingen in haven en industrie van Rotterdam moeilijk tot onmogelijk. Wij pleiten ervoor de waarborglocatie uit het PEH te schrappen (pagina 47) zodra uit deze procedure blijkt dat de Maasvlakte geen reële locatie is. Deze ruimte kan dan voor andere vraagstukken van nationaal belang ingezet worden.

- Op pagina 54 van het ontwerp-PEH staat dat de huidige ruimtereservering voor buisleidingen robuust is voor de toekomst. Ons inziens is deze conclusie niet goed onderbouwd en wordt er onvoldoende rekening gehouden met de ruimte die nodig is voor toekomstige (buis)leidingen 2030-2050. De breedste Delta Rhine Corridor waarover wordt gesproken, lijkt nu 7 leidingen (p. 72 van de Integrale Effecten Analyse (IEA)). Met 5 meter tussen leidingen, legt enkel dit project al een mogelijke claim op ruim 40 van de max. 70 meter brede strook. Systeemkeuzes die nog niet gemaakt zijn, zoals de hoeveelheid doorvoer naar Duitsland, en de mogelijke keuze of ammoniak wordt doorgevoerd, laten veel vrijheidsgraden open, en dus veel onzekerheid. We verzoeken een nadere onderbouwing van de toekomstbestendigheid van de SVB-strook op te nemen in het PEH.

Systemeemkeuzes

- In het ontwerp-PEH op pagina 49 wordt nadrukkelijk een systeemrol gezien voor batterijopslag. We willen graag de titel en de tekst in hoofdstuk 9 (grootschalige (systeem)batterijen) aangepast zien naar systeemopslag en waarbij ingegaan wordt op meerdere vormen van opslag. Innovaties en ontwikkelingen zijn gaande; we stellen voor systeemopslag in brede zin mee te nemen ook gezien beschikbaarheid van kritische metalen. Als voorbeeld de haalbaarheidsstudie die uitgevoerd wordt naar een valmeer.
- Gezien de onlangs gepubliceerde kaart door TenneT met een systeembatterij behoefte tot 2030 in provincie Zuid-Holland van 200 megawatt (ongeveer 20 hectare) lijkt het ons goed het maximale scenario van 7900 megawatt (ongeveer 225 hectare, Bijlagenboek pagina 49, tabel 5.4) tot 2050 te verlagen, dan wel nader toe te lichten.
- Warmtetransportleidingen (pagina 24 ontwerp-PEH) vallen buiten de scope van het PEH. Warmtesystemen – en juist het uitblijven of onvolledig benutten van warmtesystemen – heeft echter grote impact op het totale energiesysteem. Om warmte toch te verduurzamen zal alle warmte die niet uit warmtesystemen komt geëlektrificeerd moeten worden. Dit heeft invloed op het elektriciteitssysteem (netcongestie en verdringing van ander gebruik van het elektriciteitsnet) en de ruimte vanwege de extra onderstations en opweklocaties. Warmte-infrastructuur is nodig om restwarmte van onder meer Chemelot ende Rotterdamse haven te kunnen transporteren en benutten. De industrie- en haventransitie zijn zo onlosmakelijk verbonden met de energie- en warmtetransitie. We stellen voor bovenregionale warmtesystemen op te nemen in het PEH inclusief bovengronds ruimtebeslag voor koppelingen aan het lokale systeem en lokale ondergrondse reserveringen (zoals hoge temperatuur opslag van warmte en geothermie).
- Op pagina 15 van de IEA wordt gesteld 'Er wordt aangenomen dat de waterstof wordt geïmporteerd als ammoniak en in Rotterdam wordt omgezet in waterstof.' Op p. 30 van de integrale effecten analyse staat: 'Er wordt aangenomen dat 50% van de Duitse behoefte aan waterstof(dragers) in deze regio's aangevoerd wordt vanuit Nederland.' Kunt u bij die tekst aangeven wat de herkomst is van deze aannames, daar ze enorme impact hebben op het toekomstige ruimtegebruik van Zuid-Holland. We missen een beschrijving op de hoeveelheid en locatie van ammoniak-gerelateerde activiteiten, en de systeemkeuze tussen (a) kraken en als waterstof doorvoeren of (b) als ammoniak doorvoeren en de wijze waarop het Rijk hier

sturing aan wil geven. Meer onderzoek en sturing vanuit het Rijk is nodig en we denken daar graag in mee.

Delta Rhine Corridor

- Verschillende passages, het explicietst op pagina 72 van de IEA/PlanMER, hintten op niet-gelijktijdige aanleg van de verschillende leidingen in het Delta Rhine Corridor Project, en een mogelijke openstellingsdatum na 2030 van het merendeel van de leidingen (alles buiten een eerste H2 en CO2 leiding). Dit lijkt niet in lijn met uitspraken over gelijktijdige aanleg in het document 'Voornemen en Voorstel voor Participatie voor de Delta Rhine Corridor' én een passage uit het PEH (p. 42). Provincie Zuid-Holland hecht veel belang aan de gelijktijdige aanleg van het tracé op haar grondgebied om de overlast voor de omgeving te beperken en de bovengrondse strook zo vroeg mogelijk beschikbaar te hebben voor andere ruimtelijke opgaven. We zien graag dat de teksten in het PEH in lijn worden gebracht met de VVP van de Delta Rhine Corridor.

Leefomgeving en kwaliteit

- Bij het mogelijk accommoderen van een forse ruimtevraag ("inpassing van de energie-infrastructuur") van Nederland in Zuid-Holland hoort ook een hoge ambitie t.a.v. leefomgevingskwaliteit, en ruimtelijke kwaliteit. We vragen het Rijk om een meervoudige doelstelling toe te voegen, zoals in het programma Ruimte voor de Rivier, waarin ruimtelijke kwaliteit integraal onderdeel is van de inpassingsopgave. Daar horen ook substantiële, passende Rijksbudgetten voor kwaliteitsverhoging in de leefomgeving bij. Dat zien we op dit moment nog zeer beperkt terug in lopende Rijkscoördinatie-regelingen.
- In het ontwerp-PEH is nog geen doorkijk gegeven wat bijvoorbeeld de ruimtelijke implicaties zijn voor een keuze van ammoniak als waterstofdrager en hoe dit zich verhoudt tot mogelijke alternatieven zoals LOHC, w.o. bijvoorbeeld methanol. Graag zien we dit toegevoegd. Dit heeft, naast impact voor bestaande omwonenden, ook impact op de regionale en Rijksambities t.a.v. woningbouw en gezondheid. We stellen voor dat er in het PEH alternatievenstudie uitgevoerd wordt waarbij fysieke en milieu ruimte en (externe) veiligheidsaspecten nadrukkelijk onderzocht worden.

Als Provincie Zuid-Holland willen we onze verantwoordelijkheid nemen als belangrijke hub in de energie- en grondstoffentransitie in Nederland en Europa. We zien dit ook als belangrijke kans voor onze industrie en het bedrijfsleven. In het PEH worden keuzes gemaakt, die doorwerken op keuzes die voor het NOVEX-gebied Haven worden gemaakt, en pleiten we voor het maken van brede, integrale afwegingen in samenspraak met de regio, waarbij de balans met de omgeving met betrekking tot wonen en leefomgevingskwaliteit belangrijk is.

Verder constateren wij dat onder andere het PEH, parallel loopt met het proces voor de Ruimtelijke Puzzel. De onderlinge verbondenheid en afhankelijkheid van de trajecten kan leiden tot discrepanties tussen de verschillende programma's. De ruimteclaim voor het PEH moet worden gezien in relatie tot andere claims op Zuid-Hollands grondgebied. Niet alle ontwikkelingen in het PEH zijn even zeker en willen wij integraal afwegen tegen andere belangen.

In Zuid-Holland is de druk op de ruimte groot en de vraag naar ruimte vanuit de verschillende (rijks)opgaven lijkt groter te zijn dan de beschikbare ruimte in onze Provincie. In onze rol als gebiedsregisseur werken wij aan de ruimtelijke puzzel om deze zo goed mogelijk integraal af te wegen, te ordenen, combineren en prioriteren. Wij kijken ernaar uit om onze samenwerking ook op het energiedossier constructief voort te zetten en samen te kijken of, hoe en waar wij de doelstellingen kunnen realiseren, de maatschappelijke baten optimaliseren, de maatschappelijke lasten beperkt houden, en breed draagvlak behouden.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris,

plv. voorzitter,

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

drs. J.N. Baljeu

Wij verzoeken u in uw correspondentie altijd het DOS-nummer (DOS-2015-0005387) te vermelden.
Meer informatie www.zuid-holland.nl/contact